

ÅRSREGNSKAPET FOR REGNSKAPSÅRET 2019 - GENERELL INFORMASJON

Enheten

Organisasjonsnummer: 969 884 275
Organisasjonsform: Forening/lag/innretning
Foretaksnavn: NORSK LANDBRUKSRÅDGIVING ØST
Forretningsadresse: Huggenes
Vestre Huggenesvei 111
1580 RYGGE

Regnskapsår

Årsregnskapets periode: 01.01.2019 - 31.12.2019

Konsern

Morselskap i konsern: Ja
Konsernregnskap lagt ved: Nei

Regnskapsregler

Regler for små foretak benyttet: Ja
Benyttet ved utarbeidelsen av årsregnskapet til selskapet: Regnskapslovens alminnelige regler

Årsregnskapet fastsatt av kompetent organ

Bekreftet av representant for selskapet: Tor Anton Guren
Dato for fastsettelse av årsregnskapet: 18.06.2020

Grunnlag for avgivelse

År 2019: Årsregnskapet er elektronisk innlevert
År 2018: Tall er hentet fra elektronisk innlevert årsregnskap fra 2019

Det er ikke krav til at årsregnskapet m.v. som sendes til Regnskapsregisteret er undertegnet. Kontrollen på at dette er utført ligger hos revisor/enhetens øverste organ. Sikkerheten ivaretas ved at innsender har rolle/rettighet for innsending av årsregnskapet via Altinn, og ved at det bekreftes at årsregnskapet er fastsatt av kompetent organ.

Brønnøysundregistrene, 20.07.2021

Resultatregnskap

Beløp i: NOK	Note	2019	2018
RESULTATREGNSKAP			
Inntekter			
Salgsinntekt		10 707 355	10 542 157
Kontingenter og avtaler		11 124 703	10 824 977
Tilskudd	2	10 647 924	7 903 215
Annen driftsinntekt		365 055	310 908
Sum inntekter		32 845 037	29 581 256
Kostnader			
Varekostnad		1 739 695	1 687 156
Lønnskostnad	1	24 176 261	22 084 375
Avskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	3	501 250	542 924
Annen driftskostnad	1	5 732 811	5 127 962
Sum kostnader		32 150 017	29 442 416
Driftsresultat		695 021	138 840
Finansinntekter og finanskostnader			
Annen renteinntekt		78 700	76 064
Annen finansinntekt		135 844	16 858
Verdiøkning markedsbaserte omløpsmidler	7		
Sum finansinntekter		214 544	92 922
Verdireduksjon markedsbaserte omløpsmidler	7		
Annen rentekostnad		6 776	
Annen finanskostnad		1 981	46 558
Sum finanskostnader		8 758	46 558
Netto finans		205 786	46 364
Ordinært resultat før skattekostnad		900 807	185 204
Ordinært resultat etter skattekostnad		900 807	185 204
Årsresultat		900 807	185 204
Årsresultat etter minoritetsinteresser		900 807	185 204

Resultatregnskap

Beløp i: NOK	Note	2019	2018
Totalresultat		900 807	185 204
Overføringer og disponeringer			
Avsatt til annen egenkapital		900 807	185 204
Sum overføringer og disponeringer	6	900 807	185 204

Balanse

Beløp i: NOK	Note	2019	2018
BALANSE - EIENDELER			
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom	3	463 522	680 314
Maskiner og anlegg	3	245 892	307 364
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	3	1 470 682	1 213 039
Sum varige driftsmidler	3	2 180 096	2 200 717
Finansielle anleggsmidler			
Investering i datterselskap	8	501 100	511 100
Lån til foretak i samme konsern	9		
Lån til tilknyttet selskap og felles kontrollert virksomhet	9		
Investeringer i aksjer og andeler		10 000	
Andre langsiktige fordringer	4	1 700 000	1 700 000
Sum finansielle anleggsmidler		2 211 100	2 211 100
Sum anleggsmidler		4 391 196	4 411 817
Omløpsmidler			
Varer			
Fordringer			
Kundefordringer		4 422 739	3 202 470
Andre kortsiktige fordringer		299 335	404 376
Konsernfordringer	9		
Sum fordringer		4 722 074	3 606 846
Investeringer			
Markedsbaserte aksjer	7	505 401	386 654
Sum investeringer		505 401	386 654
Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd, kontanter o.l.	5	10 132 369	9 412 741
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		10 132 369	9 412 741

Balanse

Beløp i: NOK	Note	2019	2018
Sum omløpsmidler		15 359 845	13 406 240
SUM EIENDELER		19 751 041	17 818 057
BALANSE - EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	6	13 155 675	12 254 873
Udisponert resultat			
Sum opptjent egenkapital		13 155 675	12 254 873
Sum egenkapital		13 155 675	12 254 873
Gjeld			
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld			
Langsiktig konserngjeld	9		
Sum langsiktig gjeld		0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		537 971	504 396
Skyldig offentlige avgifter		2 221 956	2 337 633
Kortsiktig konserngjeld	9		
Annen kortsiktig gjeld		3 835 439	2 721 155
Sum kortsiktig gjeld		6 595 366	5 563 184
Sum gjeld		6 595 366	5 563 184
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		19 751 041	17 818 057

Årsregnskap 2019 Norsk Landbruksrådgiving Øst

Resultatregnskap

Norsk Landbruksrådgiving Øst

Driftsinntekter og driftskostnader	Note	2019	2018
Salgsinntekt		10 707 355	10 542 157
Kontingenter og avtaler		11 124 703	10 824 977
Tilskudd	2	10 647 924	7 903 215
Annen driftsinntekt		365 055	310 908
Sum driftsinntekter		32 845 037	29 581 256
Varekostnad		1 739 695	1 687 156
Lønnskostnad	1	24 176 261	22 084 375
Avskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	3	501 250	542 924
Annen driftskostnad	1	5 732 811	5 127 962
Sum driftskostnader		32 150 017	29 442 416
Driftsresultat		695 021	138 840
Finansinntekter og finanskostnader			
Annen renteinntekt		78 700	76 064
Annen finansinntekt		135 844	16 858
Annen rentekostnad		6 776	0
Annen finanskostnad		1 981	46 558
Resultat av finansposter		205 786	46 364
Årsresultat		900 807	185 204
Overføringer			
Avsatt til annen egenkapital		900 807	185 204
Sum overføringer	6	900 807	185 204

Balanse Norsk Landbruksrådgiving Øst

Eiendeler	Note	2019	2018
Anleggsmidler			
<i>Varige driftsmidler</i>			
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom	3	463 522	680 314
Maskiner og anlegg	3	245 892	307 364
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	3	1 470 682	1 213 039
Sum varige driftsmidler	3	2 180 096	2 200 717
<i>Finansielle anleggsmidler</i>			
Investeringer i datterselskap	8	501 100	511 100
Investeringer i aksjer og andeler		10 000	0
Andre langsiktige fordringer	4	1 700 000	1 700 000
Sum finansielle anleggsmidler		2 211 100	2 211 100
Sum anleggsmidler		4 391 196	4 411 817
Omløpsmidler			
<i>Fordringer</i>			
Kundefordringer		4 422 739	3 202 470
Andre kortsiktige fordringer		299 335	404 376
Sum fordringer		4 722 074	3 606 846
<i>Investeringer</i>			
Markedsbaserte aksjer	7	505 401	386 654
Sum investeringer		505 401	386 654
<i>Bankinnskudd, kontanter o.l</i>			
Bankinnskudd, kontanter o.l.	5	10 132 369	9 412 741
Sum bankinnskudd, kontanter o.l		10 132 369	9 412 741
Sum omløpsmidler		15 359 845	13 406 240
Sum eiendeler		19 751 041	17 818 057

Balanse Norsk Landbruksrådgiving Øst

Egenkapital og gjeld	Note	2019	2018
Egenkapital			
<i>Opptjent egenkapital</i>			
Annen egenkapital	6	13 155 675	12 254 873
Sum opptjent egenkapital		13 155 675	12 254 873
Sum egenkapital		13 155 675	12 254 873
Gjeld			
<i>Annen langsiktig gjeld</i>			
<i>Kortsiktig gjeld</i>			
Leverandørgjeld		537 971	504 396
Skyldig offentlige avgifter		2 221 956	2 337 633
Annen kortsiktig gjeld		3 835 439	2 721 155
Sum kortsiktig gjeld		6 595 366	5 563 184
Sum gjeld		6 595 366	5 563 184
Sum egenkapital og gjeld		19 751 041	17 818 057

03.03.2020
Styret i Norsk Landbruksrådgiving Øst

_____
Are Sætre
styreleder

_____
Anders Ragnvald Nordlund
nestleder

_____
Maren Pindsle Holthe
styremedlem

_____
Trond Magne Kristoffersen
styremedlem

_____
Gry-Heidi Ruud-Wethal
styremedlem

_____
Hans Christian Fremmegård
styremedlem

_____
Øyvind Akselsen
styremedlem

_____
Tor Anton Guren
daglig leder

Noter til regnskapet 2019

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak. Forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelsen.

Salgsinntekter

Inntektsføring skjer etter opptjeningsprinsippet som normalt vil være leveringstidspunktet for varer og tjenester. Kostnader medtas etter sammenstillingsprinsippet, dvs. at kostnader medtas i samme periode som tilhørende inntekter inntektsføres.

Salg av tjenester inntektsføres etter hvert som de er levert. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Leieinntekter inntektsføres lineært over leieperioden.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi. Fordringer klassifiseres som omløpsmidler hvis de skal tilbakebetales i løpet av ett år. For gjeld er analoge kriterier lagt til grunn. Første års avdrag på langsiktige fordringer og langsiktig gjeld klassifiseres likevel ikke som omløpsmiddel og kortsiktig gjeld. Enkelte poster er vurdert etter andre regler. Postene det gjelder vil være blant de postene som omhandles nedenfor.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært til restverdi over driftsmidlenes forventede utnyttbare levetid. Ved endring i avskrivningsplan fordeles virkningen over gjenværende avskrivningstid ("knekkpunktmetoden"). Vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende. Påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Skillet mellom vedlikehold og påkostning/forbedring regnes i forhold til driftsmidlets stand ved kjøp av driftsmidlet. Tomter avskrives ikke.

Anleggsaksjer/ andeler

Anleggsaksjer er vurdert til historisk kostpris nedskrevet til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående.

Omløpsaksjer

Omløpsaksjer er vurdert til markedsverdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning for tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Skatt

Foreningen er ikke skattepliktig

Tilskudd

Tilskudd inntektsføres i takt med kostnaden/investeringen tilskuddet relaterer seg til. Tilskudd er bokført etter bruttometoden, dvs. at tilskuddet fremkommer som en del av driftsinntektene.

Pensjoner

Premier til innskuddsbasert pensjonsordning organisert gjennom livsforsikringsselskap kostnadsføres den perioden innskuddet gjelder og inngår blant lønnskostnader i resultatregnskapet. Forpliktelse eller pensjonsmidler knyttet til kollektiv forsikret pensjonsordning balanseføres ikke.

Noter til regnskapet 2019

Note 1 Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm

Lønnskostnader	2019	2018
Lønninger	20 406 767	18 450 362
Arbeidsgiveravgift	2 566 001	2 334 971
Pensjonskostnader	1 026 614	1 011 620
Andre ytelser	176 879	287 422
Sum	24 176 261	22 084 375

Gjennomsnittlig antall årsverk sysselsatt i regnskapsåret 34 31

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styret
Lønn	875 687	0
Pensjonsutgifter	0	0
Styrehonorar	0	163 900
Annen godtgjørelse	21 297	0
Sum	896 984	163 900

Det er ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til daglig leder, styrets leder eller andre nærstående parter.

OTP

Selskapet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Revisor

Kostnadsført honorar til revisor for 2019 utgjør kr 73 303,-. Beløpet er delvis inkl.mva.

Lovpålagt revisjon	48 000
Andre tjenester	25 303
Sum honorar til revisor	73 303

Note 2 Tilskudd

Tilskuddene består av:

	2019	2018
Rammetilskudd NLR	-3 467 000	-3 367 000
Prosjekttilskudd NLR	-2 400 294	-974 785
Andre tilskudd NLR	-1 760 957	-1 124 861
Andre tilskudd	-3 019 673	-2 436 569
	-10 647 924	-7 903 215

Noter til regnskapet 2019

Note 3 Anleggsmidler

	Bygninger og tomter	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre, inventar ol.	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01.19	1 055 680	481 005	1 657 243	3 193 928
+ Tilgang kjøpte anleggsmidler			480 629	480 629
= Anskaffelseskost 31.12.19	1 055 680	481 005	2 137 872	3 674 557
Akkumulerte avskrivninger 31.12.19	592 158	235 113	667 190	1 494 461
= Bokført verdi 31.12.19	463 522	245 892	1 470 682	2 180 096
Årets ordinære avskrivninger	216 792	61 472	222 986	501 250
Økonomisk levetid	5 år	30 år	15 år	

Det er foretatt 30 % avskrivning på maskiner og utstyr. Varebiler og andre transportmidler er avskrevet med 15 % og kontorutstyr med 30 %. Bygningsmessige innredning på Huggenes avskrives på 5 år, siste år er 2022 og bygningsmessige investeringer som har med leieforholdet på Brandval er ferdig avskrevet i 2019. Statusførte investeringer er da avskrevet da den gamle leieavtalen med Opplysningsvesenets fond gikk ut i 2019.

Note 4 Fordringer, gjeld, pantstillelser og garantier m.v

	2019	2018
Fordringer med forfall senere enn ett år	1 700 000	0

Note 5 Bankinnskudd

	2019	2018
Bundne skattetrekksmidler	832 454	791 937

Note 6 Egenkapital

	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Pr. 01.01	12 254 873	12 254 873
Årets resultat	900 807	900 807
Andre endringer	-5	-5
Pr 31.12	13 155 675	13 155 675

Noter til regnskapet 2019

Note 7 Markedsbaserte verdipapirer

Selskap	Balansført verdi	Periodens verdiendring	Virkelig verdi
DNB Norden fond	505 401	118 747	505 401
Sum		118 747	505 401

Note 8 Investering i datterselskap, tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet

Investeringene i datterselskap, tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet regnskapsføres etter kostmetoden.

Selskap	Forretnings- kontor	Eier- /stemmeandel	EK pr. 01.01	Årets resultat	EK pr. 31.12
Grønt Fagsenter Hvam AS	Hvam	100 %	-117 010	11 990	-105 020

Selskapet faller inn under reglene for små foretak og konsernregnskap er ikke utarbeidet i medhold av regnskapslovens § 3-2, 4. ledd.

Note 9 Mellomværende med selskap i samme konsern

Fordringer	2019	2018
Langsiktige fordringer	1 700 000	1 700 000
Sum fordringer	1 700 000	1 700 000

Årsregnskap 2019 Norsk Landbruksrådgiving Øst

Resultatregnskap

Norsk Landbruksrådgiving Øst

Driftsinntekter og driftskostnader	Note	2019	2018
Salgsinntekt		10 707 355	10 542 157
Kontingenter og avtaler		11 124 703	10 824 977
Tilskudd	2	10 647 924	7 903 215
Annen driftsinntekt		365 055	310 908
Sum driftsinntekter		32 845 037	29 581 256
Varekostnad		1 739 695	1 687 156
Lønnskostnad	1	24 176 261	22 084 375
Avskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	3	501 250	542 924
Annen driftskostnad	1	5 732 811	5 127 962
Sum driftskostnader		32 150 017	29 442 416
Driftsresultat		695 021	138 840
Finansinntekter og finanskostnader			
Annen renteinntekt		78 700	76 064
Annen finansinntekt		135 844	16 858
Annen rentekostnad		6 776	0
Annen finanskostnad		1 981	46 558
Resultat av finansposter		205 786	46 364
Årsresultat		900 807	185 204
Overføringer			
Avsatt til annen egenkapital		900 807	185 204
Sum overføringer	6	900 807	185 204

Balanse Norsk Landbruksrådgiving Øst

Eiendeler	Note	2019	2018
Anleggsmidler			
<i>Varige driftsmidler</i>			
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom	3	463 522	680 314
Maskiner og anlegg	3	245 892	307 364
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	3	1 470 682	1 213 039
Sum varige driftsmidler	3	<u>2 180 096</u>	<u>2 200 717</u>
<i>Finansielle anleggsmidler</i>			
Investeringer i datterselskap	8	501 100	511 100
Investeringer i aksjer og andeler		10 000	0
Andre langsiktige fordringer	4	1 700 000	1 700 000
Sum finansielle anleggsmidler		<u>2 211 100</u>	<u>2 211 100</u>
Sum anleggsmidler		<u>4 391 196</u>	<u>4 411 817</u>
Omløpsmidler			
<i>Fordringer</i>			
Kundefordringer		4 422 739	3 202 470
Andre kortsiktige fordringer		299 335	404 376
Sum fordringer		<u>4 722 074</u>	<u>3 606 846</u>
<i>Investeringer</i>			
Markedsbaserte aksjer	7	505 401	386 654
Sum investeringer		<u>505 401</u>	<u>386 654</u>
<i>Bankinnskudd, kontanter o.l</i>			
Bankinnskudd, kontanter o.l.	5	10 132 369	9 412 741
Sum bankinnskudd, kontanter o.l		<u>10 132 369</u>	<u>9 412 741</u>
Sum omløpsmidler		<u>15 359 845</u>	<u>13 406 240</u>
Sum eiendeler		<u>19 751 041</u>	<u>17 818 057</u>

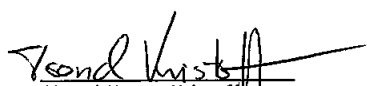
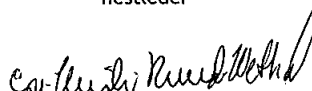
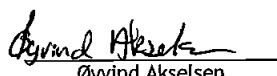
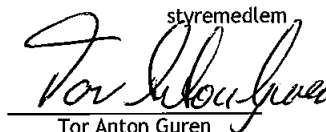
Balanse

Norsk Landbruksrådgiving Øst

Egenkapital og gjeld	Note	2019	2018
Egenkapital			
<i>Opptjent egenkapital</i>			
Annen egenkapital	6	13 155 675	12 254 873
Sum opptjent egenkapital		<u>13 155 675</u>	<u>12 254 873</u>
Sum egenkapital		<u>13 155 675</u>	<u>12 254 873</u>
Gjeld			
<i>Annen langsiktig gjeld</i>			
<i>Kortsiktig gjeld</i>			
Leverandørgjeld		537 971	504 396
Skyldig offentlige avgifter		2 221 956	2 337 633
Annen kortsiktig gjeld		3 835 439	2 721 155
Sum kortsiktig gjeld		<u>6 595 366</u>	<u>5 563 184</u>
Sum gjeld		<u>6 595 366</u>	<u>5 563 184</u>
Sum egenkapital og gjeld		<u>19 751 041</u>	<u>17 818 057</u>

03.03.2020

Styret i Norsk Landbruksrådgiving Øst

Arne Sætre
styreleder
Anders Ragnvald Nordlund
nestleder
Maren Pindslø Holthe
styremedlem
Trond Magne Kristoffersen
styremedlem
Gry-Heidi Ruud-Wethal
styremedlem
Hans Christian Fremmegård
styremedlem
Øyvind Akselsen
styremedlem
Tor Anton Guren
daglig leder

Noter til regnskapet 2019

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak. Forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelsen.

Salgsinntekter

Inntektsføring skjer etter opptjeningsprinsippet som normalt vil være leveringstidspunktet for varer og tjenester. Kostnader medtas etter sammenstillingsprinsippet, dvs. at kostnader medtas i samme periode som tilhørende inntekter inntektsføres.

Salg av tjenester inntektsføres etter hvert som de er levert. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Leieinntekter inntektsføres lineært over leieperioden.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi. Fordringer klassifiseres som omløpsmidler hvis de skal tilbakebetales i løpet av ett år. For gjeld er analoge kriterier lagt til grunn. Første års avdrag på langsiktige fordringer og langsiktig gjeld klassifiseres likevel ikke som omløpsmiddel og kortsiktig gjeld. Enkelte poster er vurdert etter andre regler. Postene det gjelder vil være blant de postene som omhandles nedenfor.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært til restverdi over driftsmidlenes forventede utnyttbare levetid. Ved endring i avskrivningsplan fordeles virkningen over gjenværende avskrivningstid ("knekkpunktmetoden"). Vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende. Påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Skillet mellom vedlikehold og påkostning/forbedring regnes i forhold til driftsmidlets stand ved kjøp av driftsmidlet. Tomter avskrives ikke.

Anleggsaksjer/ andeler

Anleggsaksjer er vurdert til historisk kostpris nedskrevet til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående.

Omløpsaksjer

Omløpsaksjer er vurdert til markedsverdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning for tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Skatt

Foreningen er ikke skattepliktig

Tilskudd

Tilskudd inntektsføres i takt med kostnaden/investeringen tilskuddet relaterer seg til. Tilskudd er bokført etter bruttometoden, dvs. at tilskuddet fremkommer som en del av driftsinntektene.

Pensjoner

Premier til innskuddsbasert pensjonsordning organisert gjennom livsforsikringsselskap kostnadsføres den perioden innskuddet gjelder og inngår blant lønnskostnader i resultatregnskapet. Forpliktelser eller pensjonsmidler knyttet til kollektiv forsikret pensjonsordning balanseføres ikke.

Noter til regnskapet 2019

Note 1 Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm

Lønnskostnader	2019	2018
Lønninger	20 406 767	18 450 362
Arbeidsgiveravgift	2 566 001	2 334 971
Pensjonskostnader	1 026 614	1 011 620
Andre ytelser	176 879	287 422
Sum	24 176 261	22 084 375

Gjennomsnittlig antall årsverk sysselsatt i regnskapsåret 34 31

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styret
Lønn	875 687	0
Pensjonsutgifter	0	0
Styrehonorar	0	163 900
Annen godtgjørelse	21 297	0
Sum	896 984	163 900

Det er ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til daglig leder, styrets leder eller andre nærstående parter.

OTP

Selskapet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Revisor

Kostnadsført honorar til revisor for 2019 utgjør kr 73 303,-. Beløpet er delvis inkl.mva.

Løypålagt revisjon	48 000
Andre tjenester	25 303
Sum honorar til revisor	73 303

Note 2 Tilskudd

Tilskuddene består av:

	2019	2018
Rammetilskudd NLR	-3 467 000	-3 367 000
Prosjekttilskudd NLR	-2 400 294	-974 785
Andre tilskudd NLR	-1 760 957	-1 124 861
Andre tilskudd	-3 019 673	-2 436 569
	-10 647 924	-7 903 215

Noter til regnskapet 2019

Note 3 Anleggsmidler

	Bygninger og tomter	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre, inventar ol.	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01.19	1 055 680	481 005	1 657 243	3 193 928
+ Tilgang kjøpte anleggsmidler			480 629	480 629
= Anskaffelseskost 31.12.19	1 055 680	481 005	2 137 872	3 674 557
Akkumulerte avskrivninger 31.12.19	592 158	235 113	667 190	1 494 461
= Bokført verdi 31.12.19	463 522	245 892	1 470 682	2 180 096
Årets ordinære avskrivninger	216 792	61 472	222 986	501 250
Økonomisk levetid	5 år	30 år	15 år	

Det er foretatt 30 % avskrivning på maskiner og utstyr. Varebiler og andre transportmidler er avskrevet med 15 % og kontorutstyr med 30 %. Bygningsmessige innredning på Huggenes avskrives på 5 år, siste år er 2022 og bygningsmessige investeringer som har med leieforholdet på Brandval er ferdig avskrevet i 2019. Statusførte investeringer er da avskrevet da den gamle leieavtalen med Opplysningsvesenets fond gikk ut i 2019.

Note 4 Fordringer, gjeld, pantstillelser og garantier m.v

	2019	2018
Fordringer med forfall senere enn ett år	1 700 000	0

Note 5 Bankinnskudd

	2019	2018
Bundne skattetrekkmidler	832 454	791 937

Note 6 Egenkapital

	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Pr. 01.01	12 254 873	12 254 873
Årets resultat	900 807	900 807
Andre endringer	-5	-5
Pr 31.12	13 155 675	13 155 675

Noter til regnskapet 2019

Note 7 Markedsbaserte verdipapirer

Selskap	Balansført verdi	Periodens verdiendring	Virkelig verdi
DNB Norden fond	505 401	118 747	505 401
Sum		118 747	505 401

Note 8 Investering i datterselskap, tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet

Investeringene i datterselskap, tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet regnskapsføres etter kostmetoden.

Selskap	Forretnings- kontor	Eier- /stemmeandel	EK pr. 01.01	Årets resultat	EK pr. 31.12
Grønt Fagsenter Hvam AS	Hvam	100 %	-117 010	11 990	-105 020

Selskapet faller inn under reglene for små foretak og konsernregnskap er ikke utarbeidet i medhold av regnskapslovens § 3-2, 4. ledd.

Note 9 Mellomværende med selskap i samme konsern

Fordringer	2019	2018
Langsiktige fordringer	1 700 000	1 700 000
Sum fordringer	1 700 000	1 700 000

Årsmelding 2019, NLR Øst

1. ADMINISTRATIV AKTIVITET

Årsmøtet

Årsmøte i NLR Øst ble avviklet på Grønt Fagsenter Hvam, 20. mars 2019 med 21 stemmeberettigede. Styreleder Are Sætre ønsket velkommen og introduserte Jogeir Magnar Agjeld fra NLR for et åpningsinnlegg om vårt nye rådgivingsområde innen presisjonslandbruk. Etter dette fikk møteleder Lars G. Rolstad ordet, og ledet resten av årsmøtet.

Årsmøtet inneholdt bare ordinære saker dette året, og det ble lagt fram en aktiv årsmelding fra 2018 med et positivt regnskap på kr. 185.204,-. Handlingsplan, budsjett for 2019 og forslag til medlemskontingent for 2020, var i tråd med NLR Øst sitt siste år av sin første strategiske plan.

Styret

Leder	Are Sætre, Grue
Styremedlemmer	
Ny for 2 år	1 Gry-Heidi Ruud Wethal, Ullensaker
Ny for 2 år	2 Trond Kristoffersen, Rygge
1 år igjen	3 Anders R. Nordlund, Nes
1 år igjen	4 Hans Christian Fremmegård, Spydeberg
Nestleder	Anders R. Nordlund, Nes
Varamedlemmer	1 Øyvind Kopperud, Eidsberg
alle for 1 år	2 Tor Arne Karterud, Skedsmo
	3 Guri Gjølstad Røhnebæk, Kongsvinger
Ansattrepresentanter (valgt av medarbeiderne)	Øyvind Akselsen Inga Holt, vara Maren Holthe Anna Katarina Berg, vara Benedikte Tveit, observatør Steinar Velten, observatør, vara

Styret har avholdt 6 styremøter i 2019 og behandlet 63 saker. Styret har møtene rullerende på de enkelte kontorstedene i NLR Øst.

Styret var representert på ordinært årsmøte i NLR 19. april på Hellerud. Styreleder har deltatt på 3 møter i styrelederforum i 2019, og sittet i 2 forskjellige arbeidsgrupper for NLR sentralt. Daglig leder har deltatt på 4 samlinger med daglige ledere i daglig-lederforum sentralt, og deltatt på lederutviklingskurs i NLR med 5 samlinger i 2019. Han har også deltatt i arbeidsgruppe for lønnsforhandlinger sentralt i NLR.

Av større saker kan nevnes arbeid med fornying av leieavtale med Østfold Fylkeskommune for vårt kontor og jord på Øsaker, jordleiekontrakt for Brandval prestegård med Opplysningsvesenets fond og kontorlokalisering for vårt kontor på Brandval. Jordleieavtalen med OVF ble signert for 40 nye år i august, og for Øsaker ble leie for 10 nye år signert i september. Det er arbeidet videre med kontorlokalisering for vårt kontor på Brandval prestegård. Styret har også vært engasjert i oppstart av rådgiving innen maskinteknikk og presisjonslandbruk, og nyopprettet stilling ble besatt 1. september. Det er gitt innspill til sentralenheten på ny strategiplan for hele NLR, og styret har evaluert egen strategiplan som gjaldt fra 2017 til 2019. Arbeidet med ny strategiplan fra 2020 er godt i gang, og medarbeiderne er involvert i prosessen. Da det ønskes felles strategiplan i hele NLR, ventes det på strategiområder, hovedmål og delmål fra sentralenheten for å få på plass egne tiltak og strategier i NLR Øst for en ny periode.

NLR Øst har i 2019 hatt en intern organisering med 10 fagledere med flat organisasjonsstruktur som utgjør en egen ledergruppe i NLR Øst.

Styret har hatt felles 2-dagers samling med medarbeiderne, og eget styrekurs med Astri Liland fra Norsk Landbrukssamvirke.

Valgkomité

Medlem, 1 år	1 Erling Mysen, Eidsberg
Personlig vara	Kristin Thonerud, Spydeberg
Medlem, 1 år	2 Ola Sørlungsengen, Våler i Solør
Personlig vara	Helge Aanstad, Åsnes
Medlem, 2 år	3 Harald Bøhnsdalen, Skedsmo
Personlig vara	Hans Aamold, Nannestad
Medlem, 3 år	4 Bjørn Elvestad, Råde
Personlig vara	Ole Jørgen Forsethlund, Fredrikstad
Medlem, 3 år	5 Mari Østbye, Eidsvoll
Personlig vara	Albert Lund, Årnes
Leder	Erling Mysen, Eidsberg

Valgkomitéen har hatt 2 møter i forbindelse med innstilling til årsmøtet 2020. Leder av valgkomité til årsmøtet 2020 er Erling Mysen, Eidsberg.

Fagråd, medlemsvalgte

Fagråd kornvekster:

Fagrådsleder Jan Stabbetorp

Jan Erik Brotnow, Ullensaker, kornvekster
Lars G. Rolstad, Sør-Odal, kornvekster og potet
Ole Magnus Lillestrand, Askim, kornvekster

Fagråd grovfôr:

Fagrådsleder Maren Holthe

Even Enger, Trøgstad, grovfôr til høy/hest
Hans-Kristian Bakken, Kongsvinger, grovfôr og melkeku
Even Hoel, Eidsvoll, ammeku, korn og gras

Fagråd økologisk landbruk:

Fagrådsleder Hans Gaffke

Knut Halvor Aschjem, Ås, korn, grovfôr og ammeku
Stina Mehus, Frogn, grovfôr, bær, ammeku og sau
Torbjørn Lund, Rakkestad, grovfôr, korn, melkeku (samdrift) og kalkun

Fagråd potet:

Fagrådsleder Hilde Olsen/Camilla Bye

Hans Forsethlund, Råde, tidligpotet
Håvard Haugsbø, Grue, mat- og industripotet
Kåre Færgestad, Sørums, mat- og industripotet

Fagråd grønnsaker:

Fagrådsleder Hilde Marie Saastad

Berit Ullestad, Rygge, løk, agurk, rødkål, selleri
Ole Martin Tomter, Frogn, kålrot, mais og grønnsaker til eget utsalg
Roy Hasle, Rygge, kål, persillerot, pepperrot, beterrøtter

Fagledere 2019

Korn, frø og oljevekster: Jan Stabbetorp
Grovfôr: Maren Holthe
Poteter: Hilde Olsen og Camilla Bye fra 1. juni
Grønnsaker: Hilde Marie Saastad

Økologisk landbruk: Hans Gaffke
Jord og miljø: Inga Holt
Landbruksbygg: Knut Berg
Økonomi: Lars Kjuus
HMS: Kari-Anne Aanerud

Revisor

BDO avdeling Moss

Medarbeidere

Akselsen, Øyvind	Rådgiver	Lysen, Stine L.	Forsøksstekniker
Berg, Knut	Rådgiver	Mellem, Signe	Rådgiver
Berg, Anna Katarina	Rådgiver	Olsen, Hilde	Rådgiver
Botilsrud, Morten	Forsøksstekniker	Rostad, Bjørn Inge	Rådgiver
Bye, Camilla	Rådgiver	Røed, Unni	Rådgiver
Bøhn, Ole Albert	Rådgiver	Sand, Randi Finstad	Rådgiver
Christiansen, Ninni A.	Forsøksstekniker	Stabbetorp, Jan Rune	Rådgiver
Enghaug, Joachim	Forsøksstekniker	Stiauren, Sølve	Rådgiver
Gaffke, Hans	Rådgiver	Steinkopf, Kari Mette	Regnskap/kontroller
Gjerlaug, Anders	Rådgiver	Sukkehagen, Kjell	Rådgiver
Gunnarstorp, Trond	Rådgiver	Sveen, Per Otto	Rådgiver
Guren, Tor Anton	Daglig leder	Svensgaard, Kirsten	Forsøksstekniker
Holt, Inga	Rådgiver	Saastad, Hilde Marie	Rådgiver
Holz, Thomas	Rådgiver	Tveit, Benedikte	Rådgiver
Holthe, Maren P.	Rådgiver	Vandsemb, Stine Marie	Rådgiver
Kjuus, Lars	Rådgiver	Velten, Steinar	Rådgiver
Kollstuen, Roger	Rådgiver	Villadsen, Else	Rådgiver
Kraggerud, Per Gunnar	Rådgiver	Wennevold, Anlaug	Rådgiver
Kullerud, Karianne K.	Rådgiver	Aamold, Michael	Rådgiver
Lauritzen, Ole Henrik	Rådgiver	Aanerud, Kari-Anne	Rådgiver
Lund, Lise O.	Rådgiver		

Våre 39 faste medarbeidere har arbeidet 34,0 årsverk i 2019. Vi har hatt tre nyansettelser i løpet av året, og to som har sluttet. To medarbeidere har hatt fødselspermisjon i deler av året. Dette har medført noe innleid personell for forsøksarbeid, jordprøvetaking og gårdsdrift.

Arbeidsmiljøet anses som godt. Av sykdom har det vært 4,8 % sykefravær blant de ansatte i 2019.

Virksomheten har ikke medført risiko for det ytre miljøet og HMS-arbeidet er ivaretatt.

Medlemmer

Antall medlemmer pr. 31.12.2019 var 2.770 medlemmer, 155 generasjonsmedlemmer, 3 æresmedlemmer og 72 støttemedlemmer. Av hovedmedlemmer har vi hatt en økning på 12 medlemmer i 2019.

Driftsresultat

Resultatregnskapet for 2019 viser et overskudd på kr. 900.807,- etter finansinntekter og avsetninger.

Egenkapital

Enhetens egenkapital blir kr. 13.155.675,- etter overskuddet i 2019. Egenkapitalen tilsvarer lønnskostnader for 6,5 måneder i NLR Øst.

Teknisk utstyr

Norsk Landbruksrådgiving Øst er godt skodd med teknisk utstyr. Det er kjøpt inn 2 nye varebiler i 2019 og det er nå 2 firmabiler på hvert av våre 4 kontor for bruk til forsøksarbeid og personaltransport. Det er gitt mekaniseringstilskudd fra NLR sentralt for en forsøksbil i 2019. Det er i 2019 utført et normalt vedlikehold av vårt tekniske utstyr.

Kontorer

NLR Øst har bemannet følgende kontorer i 2019:

Brandval prestegård på Roverud	5 personer
Hvam på Grønt Fagsenter Hvam	13 personer
Huggenes i Rygge, hovedkontor	14 personer
Øsaker ved Sarpsborg	7 personer

Kontorene på Ås, Askim og Rakkestad har vært bemannet ved behov.

2. FAGLIG AKTIVITET

Den faglige aktiviteten er foregått ved teamarbeid og refereres under på teamnivå. I 2019 har vi utført 153 ruteforsøk og 6 større observasjoner og avlingskontroller. Resultater fra forsøksfeltene blir gitt ut i en egen felles forsøksmelding for alle våre fagområder. Det er arbeidet med totalt 58 prosjekter av større eller mindre omfang. Det er gjennomført 115 arrangementer (møter, markdager ol.) for medlemmer. Våre medarbeidere har vært på totalt 420 medlemsbesøk inkl. gratis førsteråd og rådgivingsavtaler i økologisk landbruk. Medarbeiderne har deltatt på en rekke forskjellige arrangementer for kompetanseheving og hatt foredrag på mange av disse. Det er tatt ut ca 3.859 jordprøver for 87 medlemmer og laget 1.099 gjødselplaner for 2019 inkl. gratis planer for nye medlemmer. Det ble laget 5 miljøplaner og i tillegg 5 miljøråd for nye brukere. I tillegg er det laget 49 planer på hydrotekniske tiltak og 35 drenerings- og dimensjoneringsplaner. Av større kurs er det arrangert 5 oppdateringskurs og av de 115 arrangementene nevnt over hadde 52 møter og markdager innslag med tema jord og miljø. Innen økonomi er det laget planer med dynamisk strategi for 18 medlemmer, og det er laget 32 driftsplaner. Innen Landbruksbygg er det jobbet med 73 ulike byggesaker. Det har ikke kommet noen nye oppdrag som byggherreombud i 2019, men 2 tidligere saker er avsluttet med et-årsbefaring. Innen HMS er det arrangert 8 praktiske HMS-kurs, 9 kurs i Varme Arbeider og 25 autorisasjonskurs for gnagermidler. HMS-rådgiverne har undervist om verneutstyr og helse på 5 autorisasjonskurs i plantevern. De har også hatt 10 arrangementer med fokus på sikkerhet på ungdoms- og videregående skoler.

Forsøksfelt i NLR Øst 2019

Vekst	Antall felt
Vårkorn	67
Høstkorn	17
Proteinvekster	8
Økofelt korn	8
Frøproduksjon	3
Grovfôr	14
Poteter	21
Grønnsaker *	15
SUM	153

* 6 av disse forsøkene er med kun 1 gjentak, men er plantet, vurdert og høstet for avlingsregistrering av oss.

NLR Øst-nytt, som er vårt elektroniske medlemsblad, har blitt sendt ut 28 ganger i 2019, en gang i måneden i vekstsesongen og ca en gang pr uke ellers. I vekstsesongen hadde vi i tillegg til NLR Øst-nytt ukentlige utsendinger av Plantenytt i kulturene kornvekster (24 ganger), grovfôr (18), grønnsaker (24) og poteter (26). Grønt i Fokus, vårt felles medlemsblad med andre enheter, ble utgitt i papirform 4 ganger i 2019. På vår hjemmeside, som er flittig brukt, blir det jevnlig lagt ut passord-beskyttet fagstoff eksklusivt for våre medlemmer. I tillegg blir det lagt ut nyheter, linker til andre aktuelle sider, samt kalender for aktuelle kurs, møter og arrangementer.

AKTIVITETER I FAGOMRÅDER

• FAGOMRÅDE KORNVEKSTER

Fagleder: Jan Stabbetorp

Medarbeidere innen fagområde kornvekster:

Jan Stabbetorp, Sølve Stiauren, Else Willadsen, Bjørn Inge Rostad, Øivind Akselsen, Trond Gunnarstorp, Inga Holt, Unni Røed, Anna K. Berg, Lise Lund (permisjon), Roger Kollstuen, Michael Aamold, Stine Vandsemb, Morten Botilsrud, Stine Lysen.

Alle kornrådgiverne jobber også med saker innen fagområdet Jord og miljø.

Sølve sitter i styringsgruppa for kornsatsinga i Hedmark. Jan deltar i Kornforum, et samarbeid mellom alle NLR-enhetene som driver med rådgiving innen kornvekster.

Bjørn Inge er med i Kulturgruppe korn i forbindelse med utvikling av varslingsmodellen VIPS. Bjørn Inge er med i forskingsprosjektet BRAKORN: - Lønnsom dyrking av våroljevekster, en nøkkel til bedre kvalitet og økte avlinger i norsk korndyrking. Bjørn Inge er med i rådgivingsgruppe i prosjektet Ecrusli - bekjemping av hønsehirse. Bjørn Inge er med i prosjektgruppa for OPTIKORN. Bjørn Inge sitter også i prosjektgruppe "FoodProFuture". Målet med "FoodProFuture" er å: *Utvikle en kunnskapsplattform for optimal produksjon og utnyttelse av norske planteressurser til smakfulle, sunne og attraktive plantebaserte produkter med høyt proteininnhold.*

Prosjekter

- Kornprogrammet: Prosjektet er eid av Akershus Bondelag og Østfold Bondelag. Prosjektet ble forlenget ut 2019. Målet er å øke kornproduksjonen i de 2 fylkene. I prosjektet er det satset på økt kompetanse. "Kornskolen" er et kurs over 5 kvelder, arrangert på Øsaker og på Hvam. Vi har holdt fagforedrag for lokale bondelag. I 2019 er det gjennomført fagdager om drenering og korntørker. Noenlunde samme program er gjennomført både i Østfold og i Akershus.
- NLR Øst er med i belgvekstprosjektet FoodProFuture i samarbeid med NIBIO. Et prosjekt om å utnytte proteinvækster til plantebaserte produkter til den norske matindustrien.
- NLR Øst er med i prosjektet Ecrusli, bekjemping av hønsehirse i korn, grønnsaker og potet.
- NLR Øst er sammen med NIBIO med i prosjektet «Kartlegging av N-mineralisering». Dette ble startet i 2011 av NIBIO, Apelsvoll med finansiering fra SLF. I år har det vært 6 gjødslingsfelt i høstvetete. NLR Øst har benyttet en håndholdt N-sensor fra Yara. Tanken med prosjektet er at en kan bruke resultatene for å gi informasjon om gjødselbehov og om når plantene tar opp nitrogenet.
- NLR Øst har gjennomført forsøk og rådgiving vedr. bruk av biogjødsel fra Romerike Biogassanlegg på oppdrag fra Oslo kommune
- Det langvarige forsøket på Øsaker er videreført med økonomisk støtte fra NIBIO.
- Jordarbeidingsforsøket hos Lars Kjuus i Nes ble høstet for 19. gang med økonomisk støtte fra Fylkesmannen i Akershus.
- Det har også dette året vært aktivitet i VIPS-prosjektet; både med ugras- og soppmodellen.
- NLR Øst er med i prosjektet OPTIKORN, tilpasningsstrategier for økt norsk kornproduksjon i et fremtidig våtere klima.
- Kornrådgiverne har dette året sendt inn avlingsprognoser for korn og oljevekster på oppdrag fra Norske Felleskjøp. Dette skjer fra alle 3 kontorer.

Forsøksfelt

Forsøksvirksomheten med korn, frø og oljevekster drives ut fra kontorene på Øsaker, Hvam og Brandval Prestegård. Foran 2019-sesongen ble det anlagt i alt 103 forsøksfelt i disse vekstene. Det er 5 flere felt enn i fjor. Det ble en god sesong for forsøka i Østfold og Akershus, men i Solør ble våronna sterkt forsinket av regnet fra 17. mai og utover. Flere forsøk i Solør ble sådd først midt i juni, og flere av disse ble umulige å høste.

Samarbeidspartnere - feltforsøk

NIBIO Apelsvoll er helt klart vår viktigste samarbeidspartner. Vi har også felt fra NIBIO Kvithamar, NIBIO Landvik og NIBIO Plantehele. Vi utfører sortsforsøk i bygg, havre og hvete for foredlingselskapet Graminor. Vi har finansiering av forsøksfelt fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Fylkesmannen i Østfold, Fylkesmannen i

Hedmark, Institutt for jord- og miljøvitenskap, NMBU, Oslo kommune – Energigjennvinnings-etaten (EGE), Østfold Bondelag, Akershus Bondelag, Hedmark Bondelag.

Medlemsbesøk

Rådgiverne har vært ute på en rekke tilkalte gårdsbesøk i løpet av vekstsesongen. Gårdsbesøk er viktige for å løse akutte vekstproblemer.

Antall tilkalte gårdsbesøk i 2019: 269 medlemsbesøk. Dette er noen flere enn i fjor. Vi har vært på mange besøk for å hjelpe til med vurderinger av dårlig overvintring i høstkornåkre. Det har også vært mange besøk for å se på nematodeskader. I mai var det frostskafer i en del tidlig sådde åkre.

Informasjon til medlemmer

Det sendes ut ukentlige e-postmeldinger i vekstsesongen. I 2019 er det sendt ut 24 utsendinger av *Plantenytt Kornvekster* til våre medlemmer og samarbeidspartnere. Disse inneholder tidsaktuell informasjon. Alle medlemmer som har korn får tilsendt *Plantenytt* for kornvekster.

Frønytt inneholder fagstoff om grasfrø og kløverfrøproduksjon. Det sendes ut i samarbeid med 5 andre NLR-enheter og Norsk Frøavlerlag til alle som dyrker grasfrø. Trond Gunnarstorp er vår fagmann på frø. Det ble sendt ut 22 meldinger av *Frønytt* i 2019.

Møter, markdager, kurs og turer for medlemmer

I 2019 ble det arrangert 17 våronnmøter; ca. 625 bønder deltok på våronnmøte. Det ble arrangert 29 markvandring og 3 markdager rundt omkring i vårt område. I alt har 670 bønder deltatt på markvandring, og det er klart flere enn i fjor. Vi hadde et fagmøte om korntørker og kornlagring (60 deltagere) hvor vi så på ulike alternativer for kornhandtering.

Kursvirksomhet

Kornskole: Vi har arrangert grunnleggende kornskole over 5 kvelder for de som ønsket å lære noe grunnleggende om korndyrking. Dette kurset er startet i samarbeid med Østfold og Akershus Bondelag og Kornprogrammet. I Hedmark har Landbrukskontora vært arrangør av Kornskolen og vi har deltatt som foredragsholdere tidligere år. Tema på kurset har vært; Jordstruktur og jordarbeiding, plantevern, gjødsling og kalking, sortvalg og vekstskifte, og høsting og tørking av korn.

Det er arrangert kornskole på Øsaker og Hvam med ca. 30 deltagere hvert sted.

Treskerkurs: Vi har arrangert 3 fagdager om innstilling og vedlikehold av treskere med i alt 95 deltagere.

Vi har undervist på Fagskolen Planteproduksjon og Driftsledelse som arrangeres av Hvam vgs. og Fagskolen Innlandet. Vi har også undervist som timelærere på Kalnes.

For øvrig har rådgiverne fra teamet deltatt som foredragsholdere på en rekke møter og seminarer arrangert av andre.

Kompetansegivende tiltak

Kornrådgiverne har deltatt på en rekke arrangement for å bygge kompetanse:

- 01. feb. Kornkonferanse, Oslo
  - 14.-15. feb. Korn 2019
  - 26.-27. juni Fagtur til Borgeby
  - 02.-03. juli Rådgiversamling NLR- korn, (Hedmarken)
  - 11.-13. nov. Kursuka NLR, Gardermoen
- Vekstsesongen Ukentlige Skype-møter med andre kornrådgivere i NLR

• FAGOMRÅDE GROVFÔR

Fagleder: Maren Holthe

Medarbeidere innen fagområde grovfôr:

Maren Holthe, Anders Gjerlaug, Steinar Velten, Else Villadsen.

Maren sitter i Fagforum Grovfôr, som er et samarbeid mellom alle NLR-enhetene som driver med rådgiving innen grovfôr.

Feltforsøk

Vi har hatt 14 forsøksfelt innenfor grovfôr/fôrproduksjon i 2019. Temaene for forsøksfeltene vil være sortsprøving, gjødsling, fôr kvalitet og alternative fôringsmidler. Forsøksresultatene kan leses i årets forsøksmelding. Vi samarbeider med NIBIO, Yara og frøfirmaer om feltforsøkene.

Prosjekter

- Tatt ut prognoseprøver før 1. slått for å vurdere kvaliteten før slått i alle de tre fylkene. Vi tok ut 20 prøver i 2019.
- Steinar på Brandval er med i Faggruppe storfe i Kongsvingerregionen.
- Prosjekt om utmarksbeite i kommuner med ulverevir. Dette er ett prosjekt med oppstart vinter 18/19 og finansiert av Kongsvinger, Grue og Eidskog kommuner. Prosjektet skal se på problemer, konflikter og løsninger for bruk av områdene inne i ulvesona til beite. Prosjektgruppe blir bestående av beitebrukere, skogeierinteresser og kommuner, og ledes av NLR.
- Faste kjørespor i eng. Det har blitt anlagt et forsøksfelt med å registrere avlingsforskjell i eng med og uten faste kjørespor. Dette er et prosjekt som er i samarbeid med NLR Viken, og finansiert av Klima og miljøprogrammet hos landbruksdirektoratet.
- Sortutprøving, fangvekster og radrensing i mais, i samarbeid med NLR Viken.

Informasjon til medlemmer

Det sendes ut ukentlige e-postmeldinger i vekstsesongen. Meldingene er delt inn etter vekster, og vi sendte ut 18 utsendinger av Plantenytt Grovfôrvekster til våre medlemmer og samarbeidspartnere. I tillegg har vi med fagstoff knyttet til grovfôr i NLR Øst-nytt gjennom året.

Vi bidro med tre artikler til Grønt i Fokus med titlene:

Hva kan vi vente av engene i 2019: Ha is i magen og en plan

Fôrauke med korngrønnfôr

Mer grovfôr: Kjør italiensk

Møter, markdager, kurs og gårdsbesøk

I mars arrangerte vi to fagmøte med Torbben Frandsen fra Seges (DK) med temaer som gjødsling av kløverrik eng, faste kjørespor og bruken av rug/raigras-beite. Dette arrangementet var i samarbeid med NLR Innlandet og NLR Viken. I tillegg ble det arrangert et møte i Kongsvingerregionen med tema Halm og utmarksbeite.

Vi arrangerte fire markvandring på våren for å se om fjorårets høstsådde gjenlegg var tilstrekkelig tett med tanke på optimalt avlingsutbytte for året. I tillegg hadde vi fokus på tiltak i den eldre enga som var blitt tynn i 2018.

Når det nærmet seg 1. slått arrangerte vi syv markvandring. På noen av markvandringene var fôringsrådgiver fra Tine med.

På høsten holdt vi tre markvandring med tema integrert plantevern i eng. Bjørn Ringselle og Kari Bysveen var med som fagkompetanse på to av disse vandringene. I tillegg hadde vi markvandring i fôrbeter, fôrmais og grønnfôrforsøksfelt. Det møtte totalt opp ca. 150 deltagere på markvandringene.

Det har også vært fem medlemmer som har deltatt i grupperåd, med tre samlinger gjennom vekstsesongen.

Foredrag/undervisning

Vi har undervist på Fagskolen Planteproduksjon og Driftsledelse som arrangeres av Hvam vgs. for Fagskolen Innlandet og gjødslingskurs på NMBU.

For øvrig har rådgiverne fra teamet deltatt som foredragsholdere på en rekke møter og seminarer arrangert av andre.

Kompetanseheving

Vi har deltatt på metodekurs i grupperådgiving, kurs i grovfôrøkonomiprogrammet til NLR, deltatt på Kursuka til NLR og Storfe 2019.

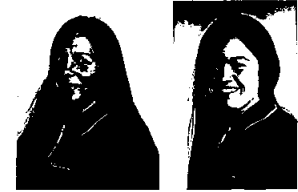
• FAGOMRÅDE POTET

Fagansvarlig: Hilde Olsen (frem til 1. juni)/Camilla Bye (fra 1. juni)

Medarbeidere Innen fagområde potet:

Camilla Bye, Hilde Olsen, Benedikte Tveit, Stine Lysen, Joachim Hasle Enghaug, Ninni A. Christiansen.

Maren P. Holthe, Anna K. Berg og Sølve Stiauren har også jobbet med potet.

Representant Fagforum potet: Camilla Bye, med vara Hilde Olsen

Prosjekter

Ugras: Bekjemping av svartøtvier i potet under dekke, NLR, Huggenes

Sortsforøk: Tidligsorter plast, NIBIO, Huggenes

Sortsforøk: Halvseine sorter, NIBIO, Huggenes, Hvam, Solør (x2)

Sortsforøk: Halvseine sorter til chips, NIBIO, Huggenes, Solør

Sortsforøk: Sorter til pommes frites, NIBIO, Solør (x2)

Sortsforøk: Sorter til økologisk dyrking, NLR Innlandet og NLR Øst, Solør

Sortsforøk: Sorter og kjølmottakelighet, NIBIO, Huggenes og Solør

Gjødsling: Gjødslingsrespons på nye aktuelle chipssorter, NIBIO, Solør

Gjødsling: Delgjødslingsstrategier og Nitrogen og fosforgjødsling til Lady Claire, NIBIO, Solør

Gjødsling: Kalk som kalsiumkilde, Franzefoss, Solør

Gjødsling: Oppfølging av Nansen-åkere, NLR/varemottakere, Solør

Plantevern: Attracap mot Kjølmottakelighet, NIBIO, Huggenes, Hvam, Solør

Plantevern: Vekst avslutning uten Reglone, NLR, Huggenes, Solør

Graveprøver i potet;

Huggenes – 2 prøver av Fakse, 2 av Asterix og 1 av Pimpernel.

Solør – 7 prøver av Asterix, 5 prøver av Beate, 5 av Folva, 3 av Nansen og 3 av Pimpernel.

Hvam – 3 prøver av Asterix

Feltforsøk og større observasjoner

Totalt 22 forsøk i potet, derav 13 i Solør, 7 på Huggenes og 2 på Hvam.

Samarbeidspartnere innen feltforsøk; NIBIO, NLR sentralt, NORGRO, Maarud, Yara, Franzefoss, varemottakere.

Annen medlemsaktivitet

Medlemsbesøk: Det er utført om lag 40 medlemsbesøk i potet, i tillegg til mange besøk i forbindelse med feltforsøk, faste avtaler, observasjoner, prosjekter og besøk med andre.

Varsling av skadegjørere: VIPS, Potet; 4 faste tørråtefelt i Solør og 4 faste felt i Østfold, hvor første tørråtefunn ble registrert. I tillegg er det gjennomført tegeinnsamling for VIPS.

Informasjon til medlemmer

Diverse informasjon via hjemmesider, Facebook, NLR Øst-nytt og Grønt i Fokus.

Plantenytt: 26 på potet. Plantevernskriv og Plantevernplan for potet 2019.

Møter, markdager, kurs og turer for medlemmer

2019 startet med stormøtet Potet 2019, som arrangeres av NLR og hele rådgiverstaben. Senere i mars ble det avholdt fagrådsmøte og diverse fagmøter for potet i både Østfold og Solør, hvor plantevern var et viktig tema.

Denne sesongen har bladprøver (nitrat og Megalab) vært i fokus, og vi har vært ute med måleren hele sommeren. I juni ble det holdt markvandring i Råde og Follo. Denne vekstsesongen har NLR Øst og NLR Innlandet jobbet tett sammen, og i juli ble det derfor holdt markvandring i Grue, Odalen, Heradsbygda, Stange, Nes, Toten og Gran. Markvandring i sortsfelt med NORGRO ble holdt i august i Rygge og på Kirkenær. I september arrangerte vi visning av forsøksfelt med vekst avslutning uten Reglone, både i Østfold og

i Solør. Den 17. september deltok vi under potetens dag hos Tom Brauter, sammen med opplysningskontoret for frukt og grønt og skoleelever fra Grue barne- og ungdomsskole. Dette i forbindelse med en internasjonal kampanje "Tenk deg en verden uten poteter".

NLR Øst har også deltatt i potetkampen, med produsent Tom Brauter fra Kirkenær og rådgiver Camilla Bye.

Representasjoner og kompetansegivende aktivitet

Av kompetansehevende arrangement og møter har medarbeiderne deltatt på ulike aktiviteter, totalt 17 i potet. Det er holdt 6 innlegg på disse representasjonene innen potet.

Møte om bladgjødning og plantestimulanter i potet i regi av Felleskjøpet, Kurs Azelis - plantestyrkende midler i Trondheim, Potet 2019 ved Gardemoen, Fagsamling potet i Holmenkollen, Idedugnad "økt verdiskapning" i Råde, Kurs i forsøksarbeid på Ås, Møte i Frittnema (nematodeprosjekt) på Ås, Lagring av friske planteprodukter på Kvithamar, Møte fagforum potet, Kantsoneseminar, Borgeby Fältdager og potetsamling nordiske produsenter/rådgivere, Markvandring Apelsvoll, Sortsdag på Graminor, Fagmøte grønt på NOFIMA, Fagsamling potetkampen ved Yara Porsgrunn, Oppsummeringsmøte landbrukskontorene i Glåmdalen, Kursuka 2019 på Hellerudsletta.

Besøk

Team potet har hatt mer enn 10 besøk i 2019. Besøkene har bl.a. vært fra norske frøfirma, kollegaer og produsenter, NIBIO, Fylkene, BAMA, Grønt pakkeri Øst og Mattilsynet.

Diverse annen aktivitet

PCN arbeid, settepotetsjekk, kvalitetskontroll, gjødningplanlegging, Megalab-analyser, nitratprøver, hjelp ved avlingsskader, forsøksmelding, oppdatering av hjemmeside og facebook, samt innlegg i veksttorget Nationen.

• FAGOMRÅDE GRØNNSAKER

Fagleder: Hilde Marie Saastad

Medarbeidere innen fagområde grønnsaker:

Hilde Olsen, Hilde Marie Saastad, Thomas Holz, Ninni Christiansen, Joachim Hasle Enghaug.

Hilde Marie satt i Fagforum Grønnsaker og i Fagråd NLR Grønnsaker, samt grønnsaksgruppa til Fremtidsmat.

Prosjekter

- Handlingsplan for redusert risiko ved bruk av plantevernmidler. Strategiutprøvinger på plantevern via NLR og NIBIO.
- Overvåking skadegjørere
- Sortsutprøvinger. Samarbeid mellom alle grønnsaksenhetene, NORGRO og LOG. NLR Gøntsatsing.
- Svarte karstrenger i kålrot. NIBIO med finansiering av forskningsrådet.
- Bruk av ulike biostimulanter i løk og knollselleri, i samarbeid med NLR Viken, NLR Innlandet og NLR Trøndelag, NLR Gøntsatsing.
- Optirot. Prosjektleder NIBIO Apelsvoll, prosjekteier Toten Kålrotpakkeri. Finansiert av Norges forskningsråd, med delfinansiering fra Gartnerhallen med flere. Kun møte i 2019.
- Kompost i vekstskifte, NLR Gøntsatsing og FMLA Østfold
- Mindre svinn i gresskarproduksjonen, i samarbeid med NLR Viken, NLR Gøntsatsing
- Kålsmak – økt verdiskapning for norske kålvekster. I samarbeid med Nofima, NIBIO, Bama, GH, NORGRO, LOG, og Fraunhofer Institute for Process Engineering and Packaging (IVV) i Tyskland, Forskningsmidler for jordbruk og matindustri. Kun møte i 2019.
- Ecrusli- Innsamling av hønsehirsefrø for forsøk med termisk bekjempelse. I samarbeid med NIBIO og flere NLR enheter. Finansiert av Fylkesmannen i Telemark, Buskerud, Oslo/Akershus, Østfold og Vestfold, Bayer, Felleskjøpet, Stand Unikorn og NORGRO.

- DROPTÉK; Ugrasroboten Asterix mot ugras i sådde kulturer. I samarbeid med Adigo og NIBIO. Finansierte av Adigo.
- Envirom i vekstskifte- 3-årig forsøk. Varna AS.
- Innovasjonsprosjektet med Bondelaget, Økt verdiskapning grønt.
- Økogrupper grønnsaker i regi av innovasjon Osloregionen

Feltforsøk og større observasjoner

Totalt 15 forsøk innen grønnsaker. 7 forsøk ble utført med to eller flere gjentak, mens 5 var rutebaserte observasjoner av sorter som ble sådd, plantet og høstet av oss. I tillegg ble det utført 3 sortsobservasjoner som ble sådd/plantet og høstet av verten og vurdert av oss.

Samarbeidspartnere innen feltforsøk; NIBIO divisjon for bioteknologi og plantehelse, NIBIO divisjon for matproduksjon og samfunn, NLR sentralt, NLR Agder, NLR Rogaland, NLR Viken, NLR Innlandet, NLR Trøndelag, FMLA Østfold, NORGRO, LOG, Innovasjon Norge, Adigo, Varna AS, Azelis, Yara.

Annen medlemsaktivitet

Medlemsbesøk: Det er utført ca 30 medlemsbesøk, utenom besøk i forbindelse med feltforsøk, faste avtaler, observasjoner, prosjekter og besøk med andre.

Varsling av skadegjørere: VIPS, Grønnsaker; Kållflue, gulrotflue og gulrotsuger.

Informasjon til medlemmer

Diverse informasjon via hjemmesider, Facebook, NLR Øst-nytt og Grønt i Fokus.

Det ble sendt ut 24 Plantenytt Grønnsaker i 2019.

Møter, markdager, kurs og turer for medlemmer

I februar ble det arrangert en fagdag på løk på Gardermoen, og i mars og april ble det avholdt våronnmøter i ulike kulturer på Huggenes. Det var mulig for løk-, knollselleri-, pastinakk- og rotpersilleproduzentene å delta på grupperåd med markdager gjennom hele sesongen. I mai ble det holdt markdag i tidliggulrot og det var oppstart på grupperåd i løk og rotvekster.

I sesongen ble det i tillegg til jevnlige markdager på løk og rotvekster arrangert markdager i industrigrønnsaker og bladgjødsling med Azelis.

Representasjoner og kompetansegivende aktivitet

Av kompetansehevede arrangement og møter har medarbeiderne deltatt på aktiviteter i inn- og utland. Det er holdt 4 innlegg på disse representasjonene.

Plantevernoppsummeringsmøte, Jordkurs, Temadag om jord, Lagerkurs i regi av NLR, Kurs plantestyrkende midler Azelis, Økotur til Danmark, Open Days, Sorts- og internmøte grønnsaker, Kursuka NLR, møte i Patch Dynamic - Frittneva, Gresskardag, Ecrusli nanolæring, Coop markdag, Fagtur Norsk løkdyrker-forening, Avslutningsseminar Smartcrop, Fagdag om vekst og muligheter innenfor grønnsaker, potet, frukt og bær, Kålsmak workshop, Kurs i forsøksarbeid.

Besøk

Fagråd grønnsaker har hatt rundt 10 besøk i 2019. Besøkene har bl.a. vært fra norske og utenlandske frøfirma, kollegaer og produsenter, NIBIO, NMBU og kulturgruppene i NGF.

Diverse annen aktivitet

Gjødselplanlegging, nitratprøver, hjelp ved avlingsskader, forsøksmelding, oppdatering av hjemmeside og Facebook, samt innlegg i veksttorget Nationen. Det har blitt avholdt 1 fagrådsmøte på grønnsaker i 2019.

• FAGOMRÅDE ØKOLOGI

Fagleder: Hans Gaffke

Medarbeidere innen fagområde økologi:

Hans Gaffke, Maren Holthe, Else Villadsen, Anders Gjerlaug, Steinar Velten, Thomas Holz

Hans Gaffke sitter i NLR Fagutvalg økologisk landbruk. Han jobber som økologisk fagressurs innen korn og småskala allsidig grønnsaksdyrking, markedshage.
Thomas Holz jobber som økologisk fagressurs innen grønnsaker.

Prosjekter

- Økologisk veiledningsprosjekt NLR; blant annet 11 Økologiske FørsteRåd (ØFR), 3 økologiske rådgivingsavtaler, 8 grupperåd, 2 informasjonsmøter.
- Prosjekt "Videreutvikling av lokal økologisk grønnsaksproduksjon og omsetning" - prosjektet er myntet på andelslandbruk og annen allsidig økologisk grønnsaksproduksjon.
- Undervisning på Kornskolen, Voksenagronomkurs.
- Utvikling og gjennomføring av kursserie Markedshage - etablering og drift av småskala grønnsaksproduksjon

Feltforsøk og større observasjoner

Alle feltforsøk blir lagt inn under Fagområde Kornvekster.

Informasjon til medlemmer

Artikler til tidsskriftet Økologisk Landbruk, Grønt i Fokus, bidrag til NLR Øst-nytt, Plantenytt.

Møter, markdager, kurs og turer for medlemmer

Fagmøte omlegging til økologisk korndyrking, økonomi, Marker
Vintermøte allsidig økologisk grønnsaksdyrking, Huggenes, Rygge
Fagmøte økonomi ved omlegging til økologisk korndyrking, Grønt fagsenter, Hvam
Markvandring økologisk grønnsaksdyrking, Dysterjordet andelslandbruk, Ås
Markvandring økologisk grønnsaksdyrking markedshageteknikker – Frilund andelslandbruk, Bjørkelangen
Markvandring økologisk korn – høstkorn, gjødsling, Thorbjørn Lund, Degernes
Markvandring økokorn – fangvekst, Aschjem Knut Halvor Aschjem, Ås
Dagskurs sesongforlengelse i uoppvarmet plasttunnel, Huggenes, Rygge

Aktiviteter innen økologisk grovfôr er tatt med under Fagområde Grovfôr (felles aktiviteter for økologisk og konvensjonelt).

Representasjoner og kompetansegivende aktivitet

Deltagelse på Korn 2019 og på markdag på Apelsvoll (NIBIO)
Deltakelse på Dyrkingsgruppe økologiske grønnsaker rundt Oslofjorden, 4 samlinger
Deltagelse på Økogrønnsaksrådgiversamling i Tyskland, Gartner 2019, Gartnerhallen Seminar
Deltagelse på Fagtur med økologiske grønnsaksprodusenter til Danmark
Deltakelse på Fagdag «Hvordan øke jordas moldinnhold»
Deltakelse på Bondelagets ideverksted, økt verdiskapning grønnsaker, potet, frukt og bær
Deltagelse på seminar om Markedshagedyrking, Tyskland
Deltagelse i Referansegruppe for nasjonalt prosjekt andelslandbruk

Møter, markdager, kurs og turer for andre – økologiske fagressurser

Fagdag for norske økokornrådgivere, Østfold
Markvandring innen økologisk korn i Buskerud, Telemark og Hedmark
Fagmøte økonomi ved omlegging til økologisk korn – Telemark
Fagdag om Markedshageteknikk og regenerativt andelslandbruk, Oslo
Utvikling og gjennomføring av kursserien Markedshage - etablering og drift av småskala grønnsaksproduksjon, Hordaland
Markvandring, fagmøter, kurs innen økologisk grønnsaker i Trøndelag, Nordland, Telemark, Vestfold.

- **FAGOMRÅDE JORD OG MILJØ**

Fagleder: Inga Holt

Fagområde jord og miljø spenner over mange av temaene vi jobber med, så en stor andel av medarbeiderne er engasjert på dette fagområdet. I 2019 har vi blant annet gitt innspill til høring om miljøkrav, jobbet videre med fangvekster og klima i tillegg til andre oppgaver, som utarbeidelse av gjødsel- SMIL og grøfteplaner, kurs for oppdatering av plantevernbevis, prosjekter i vannområdene og miljøråd.

Solve Stiauren sitter i styringsgruppa for kornsatsinga i Hedmark, de har hatt fokus på blant annet drenering. Inga Holt sitter i Fagutvalg kulturlandskap for NLR.

Jan Stabbetorp og Inga Holt sitter i referansegruppa for ruteforsøket på Kjelle.

Unni Røed sitter i landbruksgruppa i Vannområde Pura.

Inga Holt sitter i landbruksgruppa for Vannområde Glomma Sør og Haldenvassdraget.

Inga Holt sitter i referansegruppe for drågekart.

Prosjekter

- Klimaprojekt NLR: Klimasmart landbruk
- Individuelle miljøråd på gården
- Miljøråd i Rømua i Nes
- Jordhelsegruppe Østfold
- Anleggelse av testområde for drenering/filtrerrør/konvensjonelle rør, Mørdre.
- Fangdamprosjekt, NIBIO lager kartlag om egnethet for fangdammer: Vannområde Øyeren
- Økt andel fangvekster
- Alternative Fangvekster med støtte fra Landbruksdirektoratet
- Soil Care- Internasjonalt prosjekt med fangvekstfelt på Øsaker

Feltforsøk og større observasjoner

Alle feltforsøk blir lagt inn under Fagområde Kornvekster.

Annen medlemsaktivitet

Antall gjødselplaner	1099
Antall jordprøver	3859
Antall medlemmer det er tatt jordprøver for	87
Antall dreneringsplaner	29
Dimensjonering, andre planer; nydyrking, planering, gjerde, massedeponi	6
Antall SMIL- /hydrotekniske planer	49
Antall miljøplaner/råd, noen via prosjekter	5
Miljøråd for nye brukere	5

Vi har gitt 2 uttalelser i saker som gjelder masseforflytning i Nittedal og Sørumsund og vi har laget rapport for ROAF for utbedring av avsluttet søppeldeponi Rælingen. I tillegg har vi hatt oppdrag fra Greve Bioagss i Tønsberg med uttak av biorestprøver fra gjødselkummer i Vestfold.

Informasjon til medlemmer

Overskrifter på artikler som er skrevet:

Med eller uten filter? (Om drenering) (Norsk Landbruk)

Klimavennlig spredning av husdyrgjødsel (Grønt i fokus)

Hvordan påvirker drenering lystgassutslippene? (Grønt i fokus)

Erfaringsutveksling: Å lære sammen. Om jordgrupper. (Grønt i Fokus)

Drenering av leid jord (Grønt i fokus)

Presisjonsjordbruk som klimatiltak (Grønt i fokus)

Variabel kalktildeling – Agronomi med presisjon (Grønt i fokus)

Presisjonsjordprøver gir økt kunnskap om jorda (Grønt i fokus)

Ny vekstsesong: Forbered fangvekståret (Grønt i fokus)
Flerbruksplanta honningurt (Grønt i fokus)
Integrert plantevern i korn: Dokumenter tiltakene (Grønt i fokus)
Avskjæringsgrøfter og åkerkanter (NLR Øst-nytt)
Etablering av soner for pollinerende insekter (NLR Øst-Nytt, hjemmeside)
Miljøtiltak kan være lønnsomt (Plantenytt)
Etablering av grasdekte vannveier og kantsoner (hjemmeside)
Forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket i Akershus og Østfold ut på høring (NLR Øst-nytt)
Regionalt Miljøprogram (NLR Øst-nytt)
Nye avstandsgrenser til vann (NLR Øst-Nytt, hjemmeside)
Pløyefri kunnskapsreise (hjemmeside)

Møter, markdager, kurs og turer for medlemmer

Markdag om drenering, i forbindelse med dreneringsfeltet Mørdre.
Markvandring med tema pollinerende insekter
Jordhelsegruppe Østfold
3 markvandring med tema fangvekster
6 markvandring i vannområde Haldenvassdraget
Grupperåd jord- 20 samlinger, 52 deltagere
Fagtur til Groundswell i England i samarbeid med Bondelagets kornprogram, 20 deltagere.
Fagdag Fangvekster i forbindelse med økt andel fangvekster, 60 deltagere

Vi hadde også en del fellesarrangementer hvor jord og miljø hadde deler av det faglige:
14 våronnmøter med ca. 470 deltakere: Nytt RMP, fangvekster, pollinerende insekter, klimatilak i landbruket
38 markvandring med ca. 700 deltakere: jordstruktur, lagelighet, gjødsling osv (både korn og grovfôr).

Representasjoner og kompetansegivende aktivitet

Test av elektronisk søknad for SMIL-midler og grøfteplaner for Landbruksdirektoratet
Kursuka, NLR
NVE sin samling om hydroteknikk, Kongsberg
Innføringskurs i klimagasser fra landbruket
Møte med SOYL, Hans Alvemar, Sverige
Møte om CropPlan med Anders Rognlien, FK
Besøk av Mattilsynet
Møte Onsøy bondelag
Studietur til Danmark for Fagdag om jord

• FAGOMRÅDE PREISJONSLANDBRUK

Fagleder: Per Gunnar Kraggerud

Medarbeidere innen fagområde presisjonslandbruk:

Per Gunnar Kraggerud

Medlemsbesøk

I oppstartsåret har det vært noe medlemskontakt via telefon i tillegg til to medlemsbesøk.

Informasjon til medlemmer

Det er sendt ut informasjon om nytt fagområde «Presisjonslandbruk og maskinteknikk» i NLR Øst-nytt.

Møter, markdager, kurs og turer for medlemmer

To foredrag på fagdager hos andre fagområder

Oppdrag

To foredrag hos NLR Østafjells

Kompetansegivende tiltak

Samling teknikkrådgivere i NLR, Gardermoen
Temadag: Sund jord for fremtiden 2019, Danmark
Agritechnica 2019, landbruksmaskinutstilling i Tyskland
Kursuka NLR, Gardermoen
Jevnlige Skype-møter med andre teknikkrådgivere i NLR

Annen aktivitet

Oppdrag for firmaer tilknyttet landbruksteknisk industri.

• FAGOMRÅDE ØKONOMI

Fagleder: Lars Kjuus

Medarbeidere innen fagområde økonomi:

Lars Kjuus, Ole Henrik Lauritzen, Ole Albert Bøhn, Karianne Kullerud.

Det er i utgangspunktet fire ansatt som økonomirådgivere. Karianne Kullerud har 80 % stilling. I 2019 har hun hovedsakelig arbeidet med prosjektet NLR Innovasjon Osloregion og Østfold Bondelags prosjekt "Økt verdiskapning grønnsaker, potet, frukt og bær". Ole Henrik Lauritzen har i 2019 hatt 30 % stilling, Lars Kjuus jobber 50 % og Ole Albert Bøhn jobber i 60 % stilling. Medlemmene etterspør i det alt vesentlige økonomirådgiving i vinterhalvåret.

Rådgiverne har drevet mye individuell rådgiving ved at de har laget totalt 32 driftsplaner og hatt 18 kunder gjennom programmet Dynamisk Strategi (veivalgsrådgiving). Det er også utført en del befaringer og beregninger i erstatningssaker. Videre gis det individuell rådgiving på telefon i diverse mindre saker. Ole Albert har holdt fire foredrag for Norges Vel. Kurset omhandlet fornybar energi innenfor solceller og solfangere. Det har også være arrangert kurs innenfor vannbåren varme og halmfyring.

Økonomirådgiverne har også bidratt i undervisningen på Kornskolen både i Akershus, Østfold og Hedmark. Lars har hatt ansvaret for økonomiundervisningen på fagskolen på Hvam. Ole Albert har representert NLR i utvalg for nytt noteringsverktøy.

Videre har de holdt diverse foredrag for andre organisasjoner, blant annet på Korn 2019, Bondelag, både lokallag og fylkeslag, og i andre Landbruksrådgivingsenheter. Lars har hatt flere foredrag om tørking og lagring av korn. Ole Henrik har holdt foredrag om målbevisst driftsledelse for Eggproducentenes Interesseorganisasjon (EIK) og for kundene i Norgesfôr Vestmøllene i Vestfold.

I Østfold har 24 bønder gått sammen og dannet ei faggruppe rundt jordliv og fruktbarhet i jord. Ole Henrik har vært kontaktperson og sekretær for Jordhelsegruppa. Deltakerne i gruppa er fremoverlente gårdbrukere, som også søker kunnskap i våre naboland. Arbeidet i Jordhelsegruppa fortsetter i 2020. Ole Henrik har det administrative ansvaret for Mentorordningen i landbruket på vegne av NLR Øst.

Lars sitter i utviklergruppa for Plan A (driftsplanprogrammet til NLR) og i komiteen for sertifisering av rådgivere i Dynamisk Strategi. Han har holdt kurs i Dynamisk Strategi for ansatte i NLR. Lars deltar i Fagforum Økonomi som NLR Øst representant.

Karianne har siden 2018 arbeidet med prosjektet NLR Innovasjon Osloregion. Dette er et 3-årig prosjekt der målsettingen er å rette oppmerksomhet mot innovasjon og utvikling i landbruket. Karianne opptre også som kompetansemegler, og skal være bindeleddet mellom bonden eller gartneren og forskningsmiljøer. Karianne har vært innleid prosjektleder i Østfold Bondelags prosjekt "Økt verdiskapning grønnskaper, fukt og bær", som er et forprosjekt som går over ett år. Målsettingen har vært å finne muligheter og begrensninger som i dag er tilstede innen grøntsektoren, og som et hovedprosjekt i neste omgang skal omfatte.

- **FAGOMRÅDE LANDBRUKSBYGG**

Fagleder: Knut Berg

Medarbeidere innen fagområde Landbruksbygg:

Knut Berg, Kjell Sukkehagen.

Norsk Landbruksrådgiving har ansvar for prosjektering av landbruksbygg i hele landet og 10 rådgivingsenheter tilbyr dette. Vi samarbeider med de andre enhetene for å utnytte kompetanse og kapasitet best mulig. Tjenesten tilbys alle bønder uavhengig av medlemskap (i henhold til jordbruksavtalen). For bedre samordning og utnyttelse av kompetanse og kapasitet av bygg-rådgivere i Norsk Landbruksrådgiving er det Skype-møter omlag hver 14. dag med en rådgiver fra hver enhet.

Vi er to rådgivere med 100 % stillinger på byggrådgiving i NLR Øst. Vi har ulik utdanning og bakgrunn, og kompletterer hverandre på en god måte. Kjell Sukkehagen er bygningsingeniør med gode kunnskaper og erfaring med dimensjonering av bygningskonstruksjoner. Han har fått ansvar for ombygginger av låver og nye lagerbygg samt utarbeiding av arbeidstegninger. Knut Berg har agronomisk bygningsutdannelse og har ansvar for bygg med husdyr. Han dekker også områder som brannprosjektering og byggeledelse (byggherreombud).

Oppdrag

I 2019 har vi arbeidet med 73 (70 i 2018) ulike oppdrag. Det var 28 oppdrag i Akershus, 6 i Hedmark 24 i Østfold og 15 utenfor vårt område. Det er få enheter som tilbyr brannprosjektering og armeringstegninger, og dette er oppdrag hvor det ikke trengs befaringer. Vi har mange telefonhenvendelser med byggespørsmål som ikke krever oppfølging utover en e-post.

Finansieringsstøtte fra Innovasjon Norge til korntørker førte til 10 oppdrag med korntørker i 2019. Vi hadde 6 oppdrag med fjøs for ammekyr, mens det ble 10 oppdrag med ulike lagerrom. Omfanget på oppdragene varierer. Mange er forprosjekter gjerne med kostnadsberegning som beslutningsunderlag og til finansieringssøknad. Men vi får også prosjekter med dimensjonering av bærekonstruksjoner og armering som krever mye arbeid. Tre oppdrag med selskapslokaler i gamle låver blir også krevende hvor brannokumentasjon og byggesøknader må utarbeides.

Knut har ikke fått noen nye oppdrag som byggherreombud, og avsluttet to med ettårsbefaringer. Han deltok i et oppstartmøte, men byggherre valgte å avslutte hele byggesaken.

Vi var fortsatt med i prosjekteringsgruppa for utbygginga av veterinærhøyskolen. Et oppdrag med flytting av et helt gårdstun i forbindelse med jernbaneutbygging i Østfold fortsetter også. Dessuten har vi laget et nytt alternativ for kontorer for vår avdeling på Brandval. Vi ser at oppdrag gjerne går over mange år. Høsten 2019 kom en byggherre tilbake med et prosjekt som vi laget tegninger til tilbake i 2012. Planene skulle revideres og det skal søkes om byggetillatelse.

Kjell påtok seg i 2018 å gi opplæring i et dimensjoneringsprogram og å være mentor for en byggrådgiver i NLR-Agder. Dette fortsatte i 2019.

Kompetansehevede aktivitet og representasjoner

Kjell har deltatt på to samlinger for byggrådgivere i NLR. Han følger webinarer i Fokus Konstruksjon og ArciCad (dimensjonerings- og tegneprogram). Han deltok også på skypekurs om lagring av friske planteprodukter (1-dags kurs på Stjørdal som også ble overført på Skype).

Kjell har vært med en arbeidsgruppe som skal forbedre NLR sin kvalitet på ingeniørberegninger og en annen gruppe som vurderer tegneprogrammer.

Knut har deltatt på fagmøte/årsmøte (februar) samt høstsamling i Landbrukets Brannvernkomite, Workshop om oppstalling av mjølkekyr og kalver sammen, 2 samlinger for byggrådgivere i NLR, Nordisk byggtreff i Skåne (3 dager for byggrådgivere fra de nordiske landene) samt kursuka i NLR (fagprogram bygg). Han var også med på en fagdag om fossilfrie korntørker (arrangert av Klimasmart Landbruk) og Skypekurs om lagring av friske planteprodukter.

Knut skrev to fagartikler til bladet Buskap (nr. 5/19), en om oppstalling av kalv og mjølkeku sammen og en om små løsdriftsfjøs. Han hadde innlegg både på Nordiske byggtreff og på Kursuka i NLR. På en samling i Våler for landbruksforvaltningen i sørlig del av Hedmark holdt han foredrag om dimensjonering og kontroll av gjødsellager.

- **FAGOMRÅDE HMS**

Fagleder: Kari-Anne Aanerud

Medarbeidere innen fagområde HMS:

Kari-Anne Aanerud, Randi Finstad Sand, Anlaug Wennevold, Signe Mellem.

NLR Øst har fire rådgivere på HMS; Anlaug Wennevold og Randi Finstad Sand som betjener Østfold og Follo i henholdsvis 100 og 80 % stilling. Signe M. Mellem og Kari-Anne S. Aanerud betjener Romerike og Solør-Odal i 60 og 100 % stilling. Kari-Anne er med i fagforum HMS og frikjøpes også noe for å bistå sentralenheten.

Det er ca 814 enheter og 1067 personer som har HMS-avtale, og hovedoppgaven vår er HMS-rådgivning ute på gården. Innholdet i HMS-avtalen er revidert for å tilpasse oss utviklingen i næringen. Vi har i 2019 tilbudt og gjennomført 280 besøk ute hos medlemmene. Et tilsvarende antall medlemmer har vært på yrkesrettet helseundersøkelse hos våre to samarbeidende bedriftshelsetjenester; Ringvoll og Høyden Bedriftshelse-tjeneste og HMS-sentret Øvre Romerike. Vi har fortsatt tett kontakt og jevnlig samarbeidsmøter med bedriftshelsetjenestene selv om vi ikke lenger deler kontorer. De er viktige støttespillere og bidrar faglig til vårt tjenestetilbud.

Kursaktivitet

Vi har i løpet av året arrangert 8 praktisk HMS kurs med til sammen 60 deltagere, og 9 kurs i Varme Arbeider med 132 deltagere rundt om i området til Øst. I tillegg kan vi nå tilby Varme Arbeider som e-læringskurs. HMS-rådgiverne underviser i verneutstyr og helsedelen på autorisasjonskurset for plantevern, totalt 5 kurs i 2019. Fra oktober 2018 ble det igjen mulig for bøndene å kjøpe og legge ut muse/rottegift på egen eiendom dersom de har gjennomført et påbygningskurs i tillegg til plantevernsertifikatet. NLR Øst har nå tre HMS-rådgivere som er instruktører for autorisasjonskurs for gnagermidler. Det er gjennomført 25 kurs i 2019 med 491 deltagere. Det er også tilbudt førstehjelpskurs i hele distriktet, men kun et er gjennomført med 12 deltagere. Vi jobber aktivt for å ha kurstilbud og markedsføre det i hele distriktet, både for medlemmer og andre.

HMS er et viktig fag, og gode holdninger og rutiner bør skapes tidlig. Derfor tilbys det årlig HMS kurs for ungdomsskolene i Østfold og sikkerhetsdager med praktiske brannslukkeøvelser for Naturbrukselever på videregående skoler i hele vårt område. I 2019 hadde vi 2 arrangementer på ungdomsskoler i Østfold hvor 170 elever deltok. Vi hadde 8 sikkerhetsdager på 4 videregående skoler med 206 deltagere. Dette er viktig holdningsskapende arbeid og vi får god kontakt med elevene som har tenkt seg inn i landbruksnæringen. Disse arrangementene er i samarbeid med lokale bondelag, Landbrukets brannvernkomite og Gjensidige.

Andre tjenester

Anlaug og Randi har gjennomført kompetansekurs for kontroll av brannslukkerutstyr og tilbyr årlig kontroll av slukkeapparater iht. forskriftskravene. Det er i 2019 gjennomført kontroll hos 13 bønder. Tilbudet er ledd i et utvidet tjenestetilbud i NLR Øst for å tilby det næringen har behov for. Det blir fortløpende vurdert om tilbudet skal utvides og tilbys nord for Oslo også.

NLR Øst tilbyr SHA planer, sikkerhet og helse på arbeidsplassen, som er pålagt i forbindelse med bygge- og rehabiliteringsprosjekter. Signe og Kari-Anne gjennomførte SHA kurs og kan levere SHA maler med veiledning i hele NLR Øst sitt område. Vi har levert 4 planer i 2019.

En bonde har samme rettigheter som andre yrkesgrupper til å søke om tilrettelegging av arbeidsplassen sin, dersom det er behov som følge av skade eller sykdom. HMS-rådgiverne bidrar med landbruksfaglige vurderinger og råd ved søknader til NAV. Vi har bistått i 1 hjelpemiddelsak i 2019. I tillegg har vi flere henvendelser om å bistå i forbindelse med sykemeldinger, sykepenges og avløsertilskudd.

Krisebistand

NLR Øst har også et tilbud om krisebistand dersom det oppstår en situasjon hvor bonden ønsker hjelp. Tilbudet er i samråd/samarbeid med bedriftshelsetjenesten og/eller andre instanser. Vi har bidratt i 52 slike saker i året som har gått og disse sakene har tatt om lag 230 timer. I tillegg har bedriftshelsetjenestene tilbudt samtaler og oppfølging. Vi har hatt et økende antall henvendelser dette året, noe som kan skyldes ettervirkninger av tørkesommeren i fjor, økt negativt fokus på landbruksnæringen og dyrevelferd, men også at tilbudet vårt har blitt bedre kjent. HMS-rådgiverne samarbeider med økonomirådgiverne i noen av disse sakene, noe som er til bondens beste.

Vi holder oss faglig oppdatert ved å ha jevnlige HMS fagmøter i tillegg til å delta på fagsamlinger i regi av NLR to ganger i året. Vi deltar også på aktuelle fagmøter og har god kontakt med de andre fagfeltene i NLR. Signe har fullført NLR skolen og HMS studiet på universitetet i Tromsø.

Vi har godt samarbeid med andre aktører i næringen og har deltatt på arrangementer, møter og holdt foredrag hos lokale bondelag og fylkesbondelag, Norske Landbrukstjenester, KSL, Mattilsynet og Studieforbundet Samfunn og Næring med flere. HMS har blitt en integrert del av NLR og bidrar aktivt til å levere en helhetlig rådgivning ut til bonden. Vi gleder oss til fortsettelsen.

Øsaker, 3. mars 2020

Are Sætre
(leder)

Anders R. Nordlund
(nestleder)

Trond Kristoffersen
(styremedlem)

Hans Christian Fremmegård
(styremedlem)

Gry-Heidi Ruud-Wethal
(styremedlem)

Maren Holthe
(ansattvalgt)

Øyvind Akselsen
(ansattvalgt)

Tor Anton Guren
(daglig leder)

BDO AS
Bernt Ankers gate 17
1534 Moss

Uavhengig revisors beretning

Til årsmøtet i Norsk Landbruksrådgiving Øst

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet til Norsk Landbruksrådgiving Øst.

Årsregnskapet består av:

- Balanse per 31. desember 2019
- Resultatregnskap for 2019
- Noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

Er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av organisasjonens finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av organisasjonen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Ledelsen er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsmeldingen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke annen informasjon, og vi attesterer ikke den andre informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon identifisert ovenfor med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi, på bakgrunn av arbeidet vi har utført, konkluderer med at disse andre opplysningene inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å uttale oss om dette. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

BDO

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til organisasjonens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:

<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

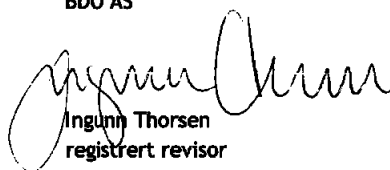
Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av organisasjonens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Moss, 03. mars 2020

BDO AS

Ingunn Thorsen
registrert revisor